

Силабус курсу
Жанрова система української літератури

Ступінь вищої освіти – доктор філософії (PhD)
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 035 Філологія
Освітньо-наукова програма «Філологія»
Рік підготовки – 2, семестр – 4
Компонент освітньої програми: вибіркова дисципліна
Кількість кредитів – 5
Дні занять: за розкладом, ауд. 81
Консультації: за розкладом, ауд. 81
Мова викладання: українська

Керівник курсу

доктор філологічних наук, професор Ткачук Микола Платонович

Контактна інформація: mykolatk@yahoo.com

Опис дисципліни

У процесі інтерпретації художніх текстів виникає необхідність на практиці застосувати знання про поетику, закономірності художньої творчості. Відтак філолог має володіти знаннями з генології – науки про літературний рід, жанр, жанрові різновиди, вмінні окреслювати жанрову специфіку твору, взаємозв'язок з стильовими особливостями. *Мета* дисципліни «Жанрова система української літератури» – вивчення теоретико-методологічного підґрунтя жанрової типології, сформувати систему знань про еволюцію жанрових систем, поглибити розуміння жанрово-стильової системи української літератури.

- розвинути здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел;

- поглибити знання про типологію жанрової системи української літератури, зокрема засвоєння основних жанрових теорій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії та теорії літератури у світлі сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;

- виробити навички планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів;

- сформувати здатність застосовувати сучасні наукові досягнення у викладацькій діяльності в межах спеціальності «Філологія».

Предмет навчальної дисципліни – жанрова система української літератури.

Навчальний контент

Години			Теми	Результати навчання	Завдання
лекції	пак- тичні	самос- тійна робота			
4	2	12	Тема 1. Жанри як форма існування літератури. Теорія жанру.	Знати термінологічні дефініції роду, жанру, історію термінологічного осмислення поняття жанр, роль Арістотеля в створенні	Питання для обговорення, тести.

				теорії жанру. Розуміти теоретичні й практичні проблеми жанрової типології, класифікації, проблему становлення літературних жанрів. Володіти поняттям «жанрова система». Характеризувати взаємозв'язок жанрової та стильової системи. Аналізувати жанротворчі аспекти твору.	
6	6	14	Тема 2. Жанрові теорії.	Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження. Знати еволюційну теорію жанрів, структуралістські теорії, зв'язок нараталогії та жанрології. Характеризувати рецептивну теорію жанру, теорію роману Х.Ортеги-і Гассета, жанрову теорію Н.Фрая, концепцію Ц.Тодорова. Знати жанрову концепцію російських формалістів, теорію М.Бахтіна, сучасні українські жанрові теорії.	Питання для обговорення, тести..
4	6	14	Тема 3. Роман у системі жанрів.	На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання. Знати генезис і становлення жанру роману в українській літературі. Осмислювати жанр роману як теоретичну проблему. Виокремлювати жанрові різновиди роману, виокремлювати специфіку поетики роману у віршах.	Питання для обговорення, тести, есе..

				Знати шляхи розвитку українського роману в XIX і XX ст. Аналізувати жанрові проблеми сучасного роману.	
2	2	14	Тема 4. Повістевий жанр. Генезис та проблемно-тематичні домінанти повісті.	Розуміти питання розмежування повісті/роману. Осмислювати генетичні джерела повісті та проблемно-тематичні домінанти типології жанру повісті. Знати типологію сюжетно-композиційних вирішень повістей, наративні принципи українського повістєвого жанру.	Питання для обговорення, тести.
4	4	14	Тема 5. Розвиток малої прози.	Знати особливості малої прози у системі родової структури літератури. Володіти поняттями «оповідання» та «новела», «поезія в прозі». Опанувати типологію жанрових модифікацій української малої прози кінця XIX – початку XX ст. Виокремлювати жанрово-стильові модифікації малої прози. Знати особливості конструювання есе.	Питання для обговорення, тести.
4	4	14	Тема 6. Жанрові модифікації української драматургії.	Знати жанрову специфіку драматичних творів. Вміти характеризувати ключові поняття «драма», «трагедія», «комедія». Знати жанрові особливості української романтичної драматургії, театру корифеїв, нової української драматургії початку XX ст.	Питання для обговорення, тести, презентації.
6	6	16	Тема 7. Еволюція ліричних жанрів.	Характеризувати зв'язок лірики з усною народною творчістю. Знати жанрову типологію української лірики, розвивати здатність до інтерпретації вірша. Виокремлювати ліричний, драматичний та епічний компоненти у ліро-епічних жанрах. Знати особливості розвитку ліро-епічної поеми в українській літературі.	Питання для обговорення, тести, письмова робота.
30	20	100	Всього		

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОНП	Програмні компетентності
ЗК 2	Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.
ФК 1	Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.
ФК 3	Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.
ФК 8	Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».
Програмні результати навчання	
ПРН 1	На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.
ПРН 2	Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

Літературні джерела

- Бернадська Н. Український роман: теоретичні проблеми і жанрова еволюція. К.: Академвидав, 2004. 368 с.
- Бовсунівська Т. Основи теорії літературних жанрів. К.: Київський університет, 2008. 519 с.
- Васьків М. Романні форми в українській літературі 1920-1930-х років. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О., 2009. 325 с.
- Гурбанська А. Жанровий дискурс української повісті 60-80-х років ХХ ст. К.: КНУКіМ, 2008. 374 с.
- Денисюк І.О. Розвиток української малої прози ХІХ – поч.. ХХ ст. Львів, 1999.
- Дем'янівська Л. Українська драматична поема. Київ, 1984.
- Ковалів Ю. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі. К.: Київський університет, 2012. 191 с.
- Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів: Паїс, 2005 368 с.
- Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / автор-укладач Ю.Ковалів. К., 2007. 624 с.
- Літературознавчий словник-довідник. 2 вид. виправлене, допов. / За ред. Р.Т.Гром'яка, Ю.І.Коваліва. К.: Академія, 2006. 752 с.
- Івашків В. Українська романтична драма 30-80-х років ХІХ століття. К., 1990.
- Притолук С. Жанрові особливості роману виховання. Тернопіль: Стародубець, 2004. 48 с.
- Ткачук М. Жанрова структура прози Івана Франка. Бориславський цикл та романи з життя інтелігенції. Монографія. Тернопіль: ТДПУ, 2003. 382 с.
- Ткачук М. Лірика Івана Франка. Монографія К.: Світ Знань, 2006. 296 с.
- Ткачук М. Наративні моделі українського письменства. Монографія. Тернопіль: Медобори, 2007. 464 с.

Ткачук М. Фольклорна матриця літературних веснянок Маркіяна Шашкевича. *Література. Фольклор. Проблеми поетики*. Вип. 35. К.: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 2011. С. 560-570.

Тодоров Ц. Поняття літератури та інші есе. К.: Києво-Могилянська академія, 2006.

Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). Тернопіль: Феміна, 1994. 480 с.

Політика оцінювання

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проекту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Тема 1	5
Тема 2	15
Тема 3	15
Тема 4	5
Тема 5	10
Тема 6	10
Тема 7	10
ІНДЗ (есе)	20
Модульний контроль (теми 1-7) – завдання (тести)	10

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	зараховано
B	85-89	зараховано
C	75-84	зараховано
D	65-74	зараховано
E	60-64	зараховано
FX	35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
F	1-34	не зараховано з обов'язковим повторним курсом

До силябусу додано такі матеріали:

- 1) навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, завдання для практичних занять, сформульована тематика ІНДЗ, завдання для модульного контролю);
- 2) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.